

Υπόθεση C-691/21

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

18 Νοεμβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Cour de cassation (Γαλλία)

Ημερομηνία της απόφασεως του αιτούντος δικαστηρίου:

10 Νοεμβρίου 2021

Αναιρεσείουσες:

Cafri SA

Aviva assurances SA

Αναιρεσίβλητη:

Enedis SA

1 Αντικείμενο και στοιχεία της διαφοράς:

- 1 Στις 28 Ιουλίου 2010, οι ηλεκτρικές συσκευές υποκαταστήματος της εταιρίας Cafri παρουσίασαν δυσλειτουργίες οφειλόμενες σε υπέρταση εξαιτίας διακοπής του ουδέτερου αγωγού του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.
- 2 Η εταιρία Cafri και ο ασφαλιστής της, η εταιρία Aviva assurances, θεωρούν ότι για τη ζημία ευθύνεται η εταιρία Enedis, διαχειριστής του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, και άσκησαν σε βάρος της αγωγή αποζημίωσης.
- 3 Η εταιρία Enedis ισχυρίζεται ότι εφαρμόζονται μόνον οι κανόνες περί ευθύνης από ελαττωματικά προϊόντα (άρθρα 1245 έως 1245-17 του Αστικού Κώδικα), στους οποίους περιλαμβάνεται η τριετής παραγραφή (άρθρο 1245-16 του Αστικού Κώδικα), την οποία προβάλλει κατά της αγωγής.
- 4 Με απόφαση της 6ης Ιουλίου 2018, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο δεν δέχθηκε μεν την εφαρμογή των άρθρων 1245 επ. του Code civil (Αστικού Κώδικα), αλλά απέρριψε την αγωγή επί της ουσίας.

- 5 Με απόφαση της 6ης Φεβρουαρίου 2020, το *cour d'appel de Versailles* (εφετείο Βερσαλλιών, Γαλλία) εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση. Υπενθύμισε, κατ' αρχάς, ότι, υπό το καθεστώς ευθύνης από ελαττωματικά προϊόντα, υπεύθυνος παραγωγός είναι ιδίως ο κατασκευαστής τελικού προϊόντος. Κατά το εφετείο, το τελικό προϊόν είναι το προϊόν που είναι έτοιμο προς διανομή. Εν προκειμένω, η παραγόμενη, μεταξύ άλλων από την εταιρία *Électricité de France*, ηλεκτρική ενέργεια δεν είναι τελικό προϊόν, καθώς βρίσκεται σε υψηλή τάση, και είναι ως εκ τούτου ακατάλληλη προς κατανάλωση. Η εταιρία *Enedis* μετατρέπει την τάση προκειμένου να είναι σε θέση να διανείμει την ηλεκτρική ενέργεια στον τελικό καταναλωτή. Το εφετείο συνήγαγε εξ αυτού ότι η εταιρία *Enedis* είναι ο κατασκευαστής του τελικού προϊόντος που προορίζεται προς διανομή στον καταναλωτή και ότι έχει ως εκ τούτου την ιδιότητα του παραγωγού. Έκρινε επομένως ότι είχε εφαρμογή το καθεστώς της ευθύνης από ελαττωματικά προϊόντα και ότι η αγωγή των εταιριών *Cafri* και *Aniva* ήταν απαράδεκτη λόγω παραγραφής.
- 6 Οι εταιρίες *Cafri* και *Aniva* άσκησαν αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής. Υποστηρίζουν ότι το εφετείο, δεχόμενο την ιδιότητα του παραγωγού για την εταιρία *Enedis*, παρέβη τα άρθρα 1245-2 και 1245-5 του *Code civil* (Αστικού Κώδικα), τα οποία μεταφέρουν την οδηγία 85/374/ΕΟΚ για την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων.

2. Επίμαχες διατάξεις:

Οδηγία 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 1999/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαΐου 1999

- 7 Το άρθρο 1 ορίζει τα εξής:
- «Ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του».
- 8 Το άρθρο 2 ορίζει τα εξής:
- «Για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, ο όρος “προϊόν” περιλαμβάνει κάθε κινητό, ακόμη και ενσωματωμένο σε άλλο κινητό ή ακίνητο. Ο όρος “προϊόν” περιλαμβάνει και τον ηλεκτρισμό».
- 9 Το άρθρο 3, κατά το μέρος που ενδιαφέρει εν προκειμένω, ορίζει τα εξής:
- «1. Ως “παραγωγός” θεωρείται ο κατασκευαστής ενός τελικού προϊόντος [...]».

Ο γαλλικός Αστικός Κώδικας

- 10 Τα άρθρα 1245-1 έως 1245-17 του Code civil (Αστικού Κώδικα) περιλαμβάνουν τις διατάξεις οι οποίες μετέφεραν την οδηγία 85/374/ΕΟΚ.

3. Θέσεις των διαδίκων:

1. *Οι εταιρίες Cafpi και Aviva*

- 11 Οι εταιρίες Cafpi και Aviva υποστηρίζουν ότι η εταιρία Enedis είναι διανομέας και όχι παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας. Τονίζουν ότι η εταιρία Enedis είναι διαχειριστής του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, το οποίο εκμεταλλεύεται και συντηρεί, και αναλαμβάνει μόνον τη διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας την οποία παράγουν διάφοροι παραγωγοί, μεταξύ άλλων η εταιρία Électricité de France. Ισχυρίζονται ότι ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων παραγωγής και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας επιβλήθηκε με την οδηγία 96/92/ΕΚ, της 19ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και, κατόπιν, με την οδηγία 2003/54/ΕΚ, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/ΕΚ.
- 12 Με την ιδιότητά της ως διαχειριστή του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, η εταιρία Enedis έχει αναλάβει τη μεταφορά και τη διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας που προέρχεται από τον παραγωγό της τελευταίας και μόνη η παρέμβασή της στην τάση της μεταφερόμενης ηλεκτρικής ενέργειας δεν την καθιστά παραγωγό νέου τελικού προϊόντος, ήτοι της διανεμόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία να διακρίνεται από την ηλεκτρική ενέργεια που της παρέχεται.
- 13 Οι εταιρίες Cafpi και Aviva τονίζουν ότι η ηλεκτρική ενέργεια δύναται, μετά την παραγωγή της, να καταναλωθεί, όποια και αν είναι η τάση της, εφόσον το σύστημα που τη δέχεται είναι προσαρμοσμένο ώστε να αντέχει μια τέτοια τάση. Ισχυρίζονται ότι η παρέμβαση του διαχειριστή του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας στο επίπεδο της τάσης της μεταφερόμενης ηλεκτρικής ενέργειας δεν αρκεί για να του προσδώσει την ιδιότητα του παραγωγού νέου διακριτού προϊόντος, δεδομένου ότι οποιοσδήποτε καταναλωτής δύναται να χρησιμοποιήσει μετασχηματιστές προκειμένου να θέσει σε λειτουργία συσκευές χαμηλής τάσης.

2. *Η εταιρία Enedis*

- 14 Η εταιρία Enedis υποστηρίζει ότι, υπό το καθεστώς της ευθύνης από ελαττωματικά προϊόντα, η έννοια του παραγωγού συνιστά αυτοτελή έννοια, ανεξάρτητη από εκείνη του παραγωγού ενέργειας κατά τη νομοθεσία σχετικά με την ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας.
- 15 Υπό το καθεστώς της ευθύνης από ελαττωματικά προϊόντα, παραγωγός είναι εκείνος που παρέχει στο κοινό προϊόν πρόσφορο προς χρήση ή κατανάλωση. Η

ηλεκτρική ενέργεια που παράγεται από ηλεκτροπαραγωγικούς σταθμούς, υπερυψηλής ή υψηλής τάσης, είναι ακατάλληλη προς κατανάλωση και ο μετασχηματισμός της από τον διαχειριστή του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας τη μετατρέπει σε προϊόν κατάλληλο προς χρήση ή κατανάλωση από τους πελάτες. Επομένως, η ηλεκτρική ενέργεια που μετασχηματίζεται με τον τρόπο αυτό από τον διαχειριστή του δικτύου διανομής συνιστά το τελικό προϊόν του οποίου είναι παραγωγός.

4. Εκτίμηση του Cour de cassation (Ακυρωτικού Δικαστηρίου):

- 16 Η αίτηση αναιρέσεως θέτει το ζήτημα αν διαχειριστής δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, ο οποίος μετατρέπει την τάση του ηλεκτρικού ρεύματος ενόψει της διανομής του στον τελικό καταναλωτή, πρέπει να θεωρηθεί ως «παραγωγός» ηλεκτρικής ενέργειας κατά την έννοια της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ.
- 17 Ο γενικός εισαγγελέας προτείνει την αναίρεση της αποφάσεως του εφετείου. Επισημαίνει ότι ο χαρακτηρισμός της εταιρίας Enedis ως παραγωγού αντιβαίνει στις θεμελιώδεις αρχές της οργανώσεως του τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, όπως αυτή απορρέει από τις διάφορες οδηγίες σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας. Προσθέτει ότι η παραδοχή ότι η εταιρία Enedis, η οποία δεν είναι παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας κατά την έννοια του Code de l'énergie (Κώδικα Ενέργειας) και των οδηγιών σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, φέρει την ιδιότητα αυτή κατά τον Code civil (Αστικό Κώδικα) και την οδηγία 85/374/ΕΟΚ την οποία αυτός μεταφέρει, είναι ελάχιστα συμβατή με την απαίτηση ο νόμος να είναι σαφής και κατανοητός. Εκτιμά επίσης ότι η ανάλυση του εφετείου οδηγεί στη διάκριση δύο διαφορετικών κατηγοριών ηλεκτρικής ενέργειας, της ηλεκτρικής ενέργειας «πρώτης ύλης» που παράγεται και μεταφέρεται από τα δίκτυα μεταφοράς και της ηλεκτρικής ενέργειας «τελικού προϊόντος» που διανέμεται από τα δίκτυα διανομής, ενώ το άρθρο 1245-2 του Code civil (Αστικού Κώδικα), το οποίο προβλέπει ότι η ηλεκτρική ενέργεια συνιστά προϊόν, δεν προβαίνει σε καμία διάκριση. Τονίζει τέλος ότι η ανάλυση αυτή είναι αντίθετη προς την πραγματικότητα των συμβατικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ των διαφόρων δραστηριοποιούμενων στον εν λόγω τομέα, δεδομένου ότι ο διαχειριστής του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας δεν δύναται να παράγει ηλεκτρική ενέργεια από πρώτη ύλη που δεν έχει αγοράσει και, ακολούθως, δεν πωλεί την εν λόγω ηλεκτρική ενέργεια, καθώς ο καταναλωτής την αγοράζει από τον προμηθευτή.
- 18 Τα γαλλικά δικαστήρια της ουσίας, τα οποία επιλήφθηκαν αγωγών αποζημίωσης κατά της εταιρίας Enedis για ζημίες λόγω υπέρτασης, υιοθέτησαν αποκλίνουσες λύσεις όσον αφορά το εφαρμοστέο καθεστώς ευθύνης.
- 19 Τα δικαστήρια άλλων κρατών μελών της Ένωσης απεφάνθησαν υπέρ της ιδιότητας του παραγωγού. Το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) έκρινε ότι ο διαχειριστής του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να θεωρηθεί ως παραγωγός εφόσον τροποποιεί σημαντικά το

προϊόν ηλεκτρική ενέργεια μετατρέποντας την τάση του ενόψει της χρησιμοποίησής του από τον τελικό καταναλωτή (απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2014, VI-ZR 144/13, σκέψεις 12 έως 17).

- 20 Μια τέτοια ερμηνεία δεν είναι ωστόσο προφανής και δεν είναι βέβαιο ότι θα υιοθετηθεί από όλα τα δικαστήρια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, ο χαρακτηρισμός του διαχειριστή δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας ως παραγωγού ενδέχεται να μην είναι συμβατός με τις οδηγίες σχετικά με την ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, ειδικότερα την οδηγία 96/92/EK της 19ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, την οδηγία 2003/54/EK, της 26ης Ιουνίου 2003, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της οδηγίας 96/92/EK, και την οδηγία 2009/72/EK, της 13ης Ιουλίου 2009, σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της οδηγίας 2003/54/EK. Οι οδηγίες αυτές επέβαλαν την ανεξαρτησία των διαχειριστών δικτύων μεταφοράς και διανομής σε σχέση με τις δραστηριότητες παραγωγής ή προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, οι οποίες είναι ανοικτές στον ανταγωνισμό. Κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας αυτής, στη Γαλλία ο νόμος αριθ. 2004-803 της 9ης Αυγούστου 2004 επέβαλε τη διάσπαση του ομίλου Électricité de France και τη δημιουργία μιας νέας εταιρίας για την άσκηση της δραστηριότητας της διαχείρισης του δημόσιου δικτύου διανομής, της εταιρίας ERDF (Électricité Réseau Distribution France), νυν Enedis, η οποία ιδρύθηκε την 1η Ιανουαρίου 2008.
- 21 Τίθεται επομένως το ζήτημα αν ο διαχειριστής του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να θεωρηθεί ως «παραγωγός» κατά την έννοια του άρθρου 3 της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ εφόσον παρεμβαίνει στην τάση της παρεχόμενης από τον παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας προς τον σκοπό της διανομής της στον τελικό καταναλωτή. Εν τέλει το τιθέμενο ζήτημα είναι αν πρέπει να γίνει δεκτό ότι η έννοια του «παραγωγού» ηλεκτρικής ενέργειας κατά το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας είναι αυτοτελής σε σχέση με την έννοια του παραγωγού και παρόχου ηλεκτρικής ενέργειας κατά τις οδηγίες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.
- 22 Πρέπει, επομένως, να υποβληθεί προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Προδικαστικό ερώτημα:

- 23 Το Cour de cassation (Ακυρωτικό Δικαστήριο, Γαλλία) υποβάλλει επομένως στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν τα άρθρα 2 και 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων, την έννοια ότι ο διαχειριστής δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας μπορεί να θεωρηθεί ως “παραγωγός” δεδομένου ότι

μετατρέπει το επίπεδο τάσης της ηλεκτρικής ενέργειας που προέρχεται από τον προμηθευτή ενόψει της διανομής της στον τελικό καταναλωτή;»

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ